

Boortorens en woestijnzon

Het Midden-Oosten, dat op het kruispunt van drie continenten ligt, heeft niet alleen altijd een belangrijke strategische rol vervuld, maar is sedert Wereldoorlog II ook economisch van vitaal belang voor de westerse wereld geworden. Het Midden-Oosten brengt inderdaad 25% van de wereldproductie van aardolie voort.

gouvernementsgebouw



En toch blijft het hele gebied - met uitzondering van een gedeelte van Israël - het rijk van de droogte met magere steppen en arme woestijnvegetatie. Hier leven nomadenstammen, die hun kamelen, geiten en schapen over de heuvelige verten op zoek naar voedsel volgen. Toch vindt 70 à 80% van de beroepsbevolking haar bestaan in de akkerbouw, behalve in Saoedi-Arabië, waar de groep van de fellahs eerder gering is. Met fellahs maakten wij reeds kennis, toen we spraken over het moderne Egypte. De fellahs uit het Midden-Oosten zijn nog armer en werken nog primitiever. Men meent wel eens, dat het verval van het Mid-

den-Oosten in vergelijking met de pracht van vroeger tijden, onder meer te wijten is aan de strijd, die tussen de landbouwende bevolking en de nomadenstammen heerste: de uitbreiding van het landbouwgebied betekende voor de nomaden een beperking van hun terrein. De nomaden wonnen meestal en zo kon de woestijn zijn onmetelijk rijk voortdurend uitbreiden. De kudden verwoestten immers de bosvegetaties, zodat goede gronden aan sterke erosie blootstonden en verloren gingen. De nomaden vernielden vaak systematisch de irrigatiewerken.

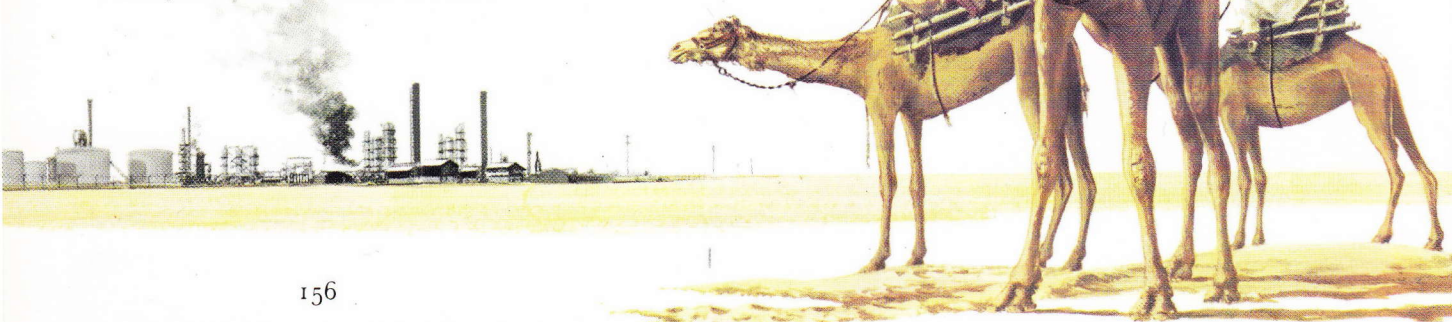
Naast de fellahs en de nomaden vormen de stedelingen de derde bevolkingsgroep in het Midden-Oosten. Zij leven in de oude centra en vegeteren op de arbeid van de fellahs, want van de vroegere rijke handelssteden blijft niet zo veel meer over. Economisch en sociaal gezien vormen deze groepen geen geheel; het zijn gescheiden gemeenschappen, die eerder vijandig tegenover elkaar staan. De moderne tijd heeft echter grondige verschuivingen in de sociaal-economische structuur teweeggebracht. De belangrijkste oorzaak hiervan is ongetwijfeld de ontdekking van aardolie.

Vóór Wereldoorlog II was het



ziekenhuis van Djiddah

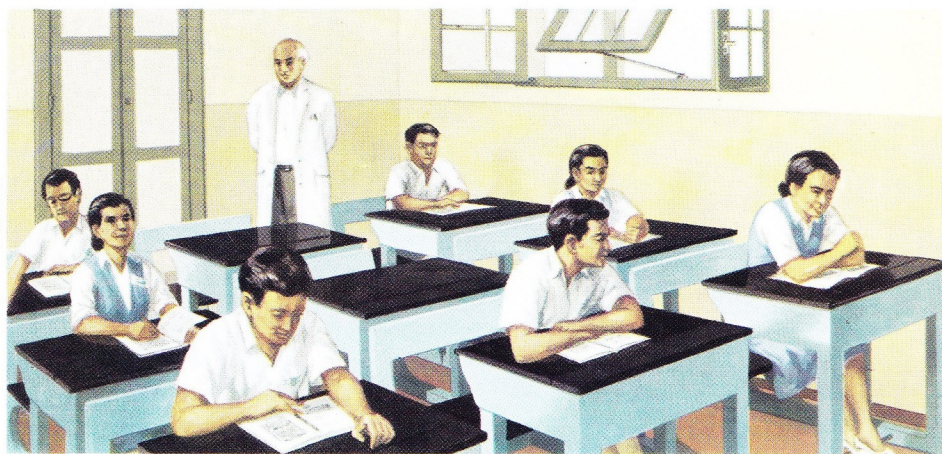
Midden-Oosten praktisch een onontgonnen gebied: Europa beschikte toen in voldoende mate over zijn eigen energiebron, namelijk steenkool. De Verenigde Staten van Amerika bouwden zelfstandig een aardolierijk uit en voelden er weinig voor, om in het Midden-Oosten onder een schroeiende hemel fantastische kapitalen te wagen, al wist men dat deze gebieden rijk aan aardolie waren. Wereldoorlog II bracht echter een grote ommekeer: de oorlog vereiste een reusachtige hoeveelheid brandstof. Het Midden-Oosten bracht voor de geallieerden de redding. Na de oorlog groeide de behoefte aan aardolie op enorme wijze aan: in tijd van 20 jaar verdubbelde het motorpark; de ont-



wikkeling van het vliegwezen deed de vraag naar verbeterde benzines met de dag groter worden, de scheepvaart schakelde van steenkool naar stookolie over, terwijl de moderne wetenschap de aardolie en haar derivaten op duizenderlei wijze in het bereik van de grote massa bracht. Het Midden-Oosten werd een der rijkste oliegebieden ter wereld. Men schat zelfs, dat $\frac{2}{3}$ van de aardoliereserves in de woestijnen van Saoedi-Arabië, Koeweit en Iran verborgen liggen... Men spreekt van ongeveer 30 miljard ton!... De grote aardoliemaatschappijen wedijveren nu met elkaar om in het Midden-Oosten concessies voor de ontginning vast te leggen. Zo betaalde de Arabian-American Oil Co (Aramco) in 1933 aan Ibn Saoed 40 miljoen F om in Saoedi-Arabië te mogen boren! Toen deze in 1953 overleed, had hij aan de aardolie-exploitatie niet minder dan 2,5 miljoen F... per dag verdiend!...

De ontginning van aardolie voerde de moderne wetenschap in het gebied van de nomaden en de fellahs in: het aanboren van het vloeibare goud bracht een leger technici en een grote hoeveelheid materieel in de dorre woestijn aan. Tentenkampen groeiden uit tot nette, vrolijke nederzettingen, waar het westerse leven en het

Na Wereldoorlog II werd het Midden-Oosten de levensader voor het Westen: de ontdekking van aardolie maakte van de woestijnlanden de begeerde bron van het vloeiende goud. Inlandse vorsten verdienden plots fabelachtige fortuinen, terwijl de onontwikkelde nomaden en landbouwers door de rijkdom aangetrokken, hun eeuwenoude bestaan opgaven om over te stappen naar een miserabel proletariaat, waarin de opstand broeit.



comfort de Arabier met verbazing sloegen.

Het transport van de aardolie noopte de ontginner tot de aanleg van pijpleidingen, die door de eenzame woestijn lijnen. Om de 150 à 200 km treft men een pompstation aan: hier wordt de ruwe olie door krachtige motoren voortgestuwd in de richting van de Oude Wereld. De Transarabian pipeline, de zogenaamde "Tapline", die dwars door Arabië, Jordanië en Syrië tot in de Libanese havenstad Saïda loopt, is 1800 km lang en heeft een capaciteit van 22 miljoen ton per jaar!

Er ontstond in het Midden-Oosten een reusachtige industrie, die het leven op revolutionaire wijze beïnvloedde. Aan de ene kant rezen moderne nederzettingen, buildings en paleizen voor de rijke vorsten en hun families uit de grond op. Aan de andere kant moesten de

nomaden en landbouwers, om geld te kunnen verdienen, hun eeuwenoude levenswijze opgeven, zij moesten leren lezen en schrijven en enige technische begrippen verwerven. Velen verlieten hun stam of hun grond en vestigden zich in de omgeving van de steden; zij wonen er vaak in hokken in onbeschrijfelijke hygiënische omstandigheden. Hun lonen zijn laag, hun verlangens worden niet voldaan; zij voelen zich onttworteld. De aardolie schiep een proletariaat bestaande uit dolende nomaden en landbouwers-zonder-grond. Nergens in onze westerse wereld bestaat nog een zo scherpe tegenstelling tussen de enkele schatrijke heersers en de grote massa, die nog in zeer armoedige toestanden leeft.

Het Midden-Oosten gist, er broeit een beklemmende onrust in de landen van boortorens en woestijnzon.



Akaba, enige haven van Jordanië